

Att Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Stockholms läns synpunkter över föreskrifter och allmänna råd om listningstjänst för vårdval och vårdval på annat sätt

I arbetet med att ge synpunkter på ”Föreskrifter och allmänna råd om listningstjänst för vårdval och vårdval på annat sätt” har Funktionsrätt Stockholms län inhämtat medlemsföreningarnas åsikter. Det har vi gjort genom att anordna ett remissmöte.

Föreskrifter och allmänna råd är på många sätt välskrivna underlag. Syftet är att vägleda regionerna som ska upphandla, införa och upprätthålla listningstjänsten. Ur ett patientperspektiv finns det dock mer att önska. Nedan redovisas våra synpunkter.

Förtydliga vissa begrepp

Funktionsrätt Stockholms län anser att det saknas förtydligande av vissa begrepp i föreskriften och i konsekvensutredningen. Vi saknar en definition av vad som menas med ”särskilda skäl” när det handlar om att begränsa omlistning till två gånger per år. Om en vårdcentral är otillgänglig, saknar relevant kompetens eller liknande anses det som ett särskilt skäl? Det står inte heller vem som gör bedömningen av vad som är särskilda skäl. Vi har förståelse för att klausulen finns, men anser att det behöver finnas information för regioner, vårdgivare och patienter.

En annan paragraf som behöver förtydligas är paragraf 13. Den beskriver köer och listningsprinciper. Det finns inte förtydligat i föreskriften eller i konsekvensutredningen vem som har ansvaret för att köerna upprätthålls. Det behöver finnas dels ett tydligt regelverk, dels en granskningsfunktion av kölistorna. Detta för att upprätthålla jämlik vård och förhindra att utförare inte kan väljer vilka patienter som får lista sig hos utföraren.

Det tredje förtydligandet handlar om taket för antal listade patienter. Det bör framgå i listningstjänsten hur stort taket är. Vissa utförare har kapacitet ta emot ett större antal patienter, medan mindre aktörer har ett lägre tak. Därför kan kötiden bli längre hos vissa utförare. Därför anser vi att det finns intresse för patienter att veta hur stort listningstaket är.

Vi önskar att det är tydligt vad ”möjligheten till fast vårdkontakt” och ”möjligheten till fast läkarkontakt” innebär. För att patienten ska förstå skillnaden mellan dessa.

Vårdutbud

Funktionsrätt Stockholms län anser att vårdutbudet i listningstjänsten behöver kunna anpassas efter hur hälso- och sjukvården är organiserad i respektive region. I till exempel Region Stockholm behöver det finnas information om vad som ingår i basuppdraget och vilka tilläggsuppdrag en utförare har. Annars finns det en risk att patienter inte kan jämföra utförarna. Vi tycker också att det ska finnas information om det finns exempelvis medicinsk fotvård eller en bemannad reception.

Vi anser att det är viktigt att det finns tydliga gränser och förklaringar till vad olika typer mottagningar eller tilläggsuppdrag innebär. Till exempel skillnaden mellan första linjens psykiatri och psykosocial mottagning. Detta för att den enskilde ska kunna jämföra och göra ett informerat val. I de regioner där Samordnat medicinskt omhändertagande, SMO¹, livsstilmottagningar och multiprofessionella team finns som tilläggsuppdrag bör det framgå. För personer med funktionsnedsättning är det viktig information vid val av vårdcentral. Vi föreslår också att det kan heta hjärt-kärlmottagningar i stället för blodtrycksmottagningar. Det stärker utförarnas möjligheter att förebygga och fånga upp fler av våra folksjukdomar.

Kompetenser

Funktionsrätt Stockholms län vill lyfta att kompetenser på vårdcentralen är en av viktigaste informationspunkterna utifrån ett patientperspektiv. För personer med olika funktionsnedsättningar och/eller kroniska sjukdomar är det centralt att kunna få rätt stöd och bemötande på vårdcentralen. Det är också en förutsättning för att god och nära vård ska bli verklighet. Vi välkomnar att kompetenserna som finns på vårdcentralen ska finnas tydligt och överskådligt specificerade. Däremot ställer vi oss frågande till varför undersköterskor särskilt specificeras. Undersköterskor har en viktig och självklar roll på vårdcentralen. Om det beror på att det inte är ett legitimerat yrke bör det framgå, annars finns det en risk att kompetensen inte beskrivs så att patienterna förstår.

---

¹ <https://samverkan.regionsormland.se/for-vardgivare/medicinska-omraden/rehabilitering-habilitering-och-forsakringsmedicin/funktionsnedsattning/smo/> 2023-02-03

Information

I konsekvensutredningen framkommer att informationen i listningstjänsten ska vara uppdelad i allmän information och i information om utförare. Det tycker vi är bra. Information i flera steg är bra för de flesta, särskilt personer som har kognitiva och kommunikativa funktionsnedsättningar. Vi vill dock ifrågasätta bedömningen att listningstjänsten inte ska innehålla för mycket information. Hur bedöms det och vem gör avvägandet av vad som anses vara viktig eller oviktig information för patienterna? Informationen i tjänsten behöver vara tydlig, skriven på klarspråk. Designen ska vara universellt utformad och intuitiv. Det ska finnas möjlighet att få mer information för den som vill läsa mer.

Tillgänglighet

Funktionsrätt Stockholms län delar inte konsekvensutredningens bedömning att information om fysisk tillgänglighet inte bör finnas med i listningstjänsten. Vi hävdar motsatsen. I konsekvensutredningen framkommer att utförare ska förhålla sig till gällande lagstiftning, regelverk samt i regionernas krav i förfrågningsunderlag. Samtidigt är vår erfarenhet att alltför många offentligt finansierade vårdgivare bedriver hälso- och sjukvård i otillgängliga lokaler. Information om tillgänglighet en förutsättning för personer med funktionsnedsättning ska kunna göra ett informerat val.

Det är viktigt att vårdcentralens geografiska läge beskrivs på flera olika sätt i listningstjänsten. Förutom adress och att den visas på en kartbild kan det behövas information om förutsättningarna runtomkring. Finns det parkering i närheten, finns det möjlighet att angöra med färdtjänst på ett enkelt sätt. Sådan information påverkar personer med funktionsnedsättnings val av vårdcentral.

För att personer som har kognitiva och kommunikativa funktionsnedsättningar ska kunna göra ett informerat val på lika villkor ska de erbjudas personlig hjälp. Vi föreslår att föreskrifter och allmänna råd förtydligas så att regionerna ger utförarna i uppdrag att erbjuda detta eller centralt inrättar en patientvägledningsfunktion som kan stötta och informera. Det går hand i hand med Patientlagen 3 kap. 2 § samt 6 §.²

Kvalitets- och patientsäkerhetsarbete

Vi delar Socialstyrelsens uppfattning att listningstjänsten ska innehålla information om en vårdgivares kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.

---

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-821 2023-02-08

Funktionsrätt Stockholms län vill lyfta vikten av att resultaten ska presenteras på ett enkelt och överskådligt sätt. Det behöver också ställas krav på att den ska vara standardiserad och likvärdig så att informationen blir jämförbar mellan olika utförare. Vi ställer oss emellertid frågande till hur tillgänglig Nationell Patientenkät är både att medverka i och förstå resultatet. Vi föreslår därför att det allmänna rådet ändras från bör till ska.

Val av utförare på annat sätt än genom listningstjänsten

Funktionsrätt Stockholms län ifrågasätter att den enskilde inte ska kunna få ta del av information i 6–14 §§. Det innebär att medborgare som inte använder listningstjänsten inte får samma information. Det strider mot Sveriges grundlag och skyddet mot diskriminering. Vi föreslår i stället att 15 § ändras så att den omfattar 3–14 §§.

Det är viktigt att de enskilde ska kunna välja på vilket sätt den vill ta del av informationen och kommunicera. Det vill säga via brev, epost, telefon eller personlig kontakt. Alla vårdgivare behöver därför kunna ge konkurrensneutral information om vårdval.

Stockholm 2023-02-08

Annika Hässler

Ordförande, Funktionsrätt